

**concerto
BUDAPEST**

JEVGENYIJ KOROLJOV
KELLER QUARTET
és a Concerto Budapest

2021. OKTÓBER 17. 19.30

Zeneakadémia | Nagyterem

JEVGENYIJ KOROLJOV, KELLER QUARTET ÉS A CONCERTO BUDAPEST

BEETHOVEN-MAHLER XI. (f-moll, „Serioso”)

vonósnégyes, op.95 (kamarazenekari változat)

1. *Allegro con brio*
2. *Allegretto ma non troppo*
3. *Allegro assai vivace ma serioso*
4. *Larghetto espressivo - Allegretto agitato - Allegro*

J. S. BACH I. (d-moll) zongoraverseny, BWV 1052

1. *Allegro*
2. *Adagio*
3. *Allegro*

-szünet-

SCHUBERT A-dúr („Pisztráng”) zongoraötös, D. 667

1. *Allegro vivace*
2. *Andante*
3. *Scherzo*
4. *Tema con variazione*
5. *Finale*

Közreműködik: **Jevgenyij Koroljov** zongora,
Keller András hegedű, **Homoky Gábor** brácsa,
Fenyő László cselló, **Buza Vilmos** nagybőgő
Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

JEVGENYIJ KOROLJOV

Jevgenyij Koroljov intellektuális zongorajátékát régóta jól ismeri a magyar közönség. Az 1949-ben született művész nevét hamar megjegyezték a nagy impresszáriók: elnyerte többek közt a lipcsei Nemzetközi Bach Verseny és a torontói Nemzetközi Bach Zongoraverseny első díját is. Bár itthon elsősorban Bach- és Mozart-játékával vált ismertté, Koroljov változatos, a barokktól a bécsi klasszikusokon, Schuberten és Chopinen át Debussyig, Messiaenig és Ligeti Györgyig ívelő repertoár birtokosa. A *fuga művészetéből* készült lemezfelvétele emlékezetes reakciót váltott ki Ligeti Györgyből, aki úgy fogalmazott, hogy ha csak egyetlen CD-t tudna magával vinni egy lakatlan szigetre, akkor Koroljov Bach-felvételét választaná.

KELLER ANDRÁS ÉS A CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában. A Concerto Budapest visszatérő vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Boris Berezovsky, Jevgenyij Koroljov. Művészeti igazgatója 2007 óta Keller András, hegedűművész, karmester, a Keller Quartet alapítója. Keller szólistaként, koncertmesterként és kamarazenészként is világszerte elismert muzikus. Számtalan nemzetközi díja mellett Magyarországon elnyerte a Liszt Ferenc-, Bartók-Pásztory-, illetve a Kossuth-díjat. 2016. januárja óta a londoni Guildhall School of Music and Drama kiemelt hegedűprofesszora.

BEETHOVEN–MAHLER XI. (f-moll, „Serioso”) vonósnégyes, op. 95 (kamarazenekari változat)

Mahler a Bécsi Filharmonikusok frissen megválasztott vezetőjeként több vonósnégyesből is készített vonószenekari változatot. Beethoven op. 131-es kvartettjének átirata mára elveszett, megmaradt azonban Schubert *A halál és a lányka* vonósnégyesének mahleri átdolgozása és a ma este hallható „Serioso” kvartett kottaanyaga is, mely az egyetlen mű a hátróból, amelyet Mahler maga is nyilvánosan bemutatott. Mahlert Bécsben Beethoven zenéjének nagyhatású közvetítőjeként ismerték, aki nemcsak a zeneszerző szimfóniáit vezényelte előszeretettel, de elévülhetetlen érdemeket szerzett a *Fidelio* előadásaival is. Az op. 95-ös Beethoven-vonósnégyes 1899. január 15-i vonószenekari bemutatóját mégis sokan szentségtörésnek értékelték, annak ellenére is, hogy Mahler az átdolgozás során rendkívül hű maradt Beethoven partitúrájához. Korabeli beszámolók szerint az előadást olyan mértékben megzavarta a közönség nemtetszés-nyilvánítása, hogy Mahlernek két zenekari tagot is a sorok közé kellett küldenie, hogy kiemeljék a két legharsányabb elégedetlenkedőt. A premiért követően Mahler lemondta az op. 131-es kvartett tervezett bemutatóját, és többé nem vezényelte a „Serioso” vonósnégyest sem. Utóbbi partitúrája és szólamanyagai egészen 1986 őszéig a Bécsi Filharmonikusok archívumában heverték, míg David Matthews meg nem találta és előadásra alkalmas formába nem öntötte őket. Az op. 95-ös darab az utolsó Beethoven-vonósnégyes a kései kvartettek előtt, amelyet rendkívüli tömörsége, zenei sűrűsége tesz az életművön belül is egyedivé. A nyitótétel drámai effektjei, a második tétel egymással tökéletes egységet alkotó témái, a Scherzo határozott ritmikája és „komolysága”, valamint a finálé megrázó-kizökkentő fordulatai mind olyan zenei jegyek, amelyek Mahler változatában is kiválóan érvényesülnek.

J. S. BACH I. (d-moll) zongoraverseny, BWV 1052

A ma este hallható d-moll concerto Bach talán legismertebb szóló billentyűshangszerre írt versenyműve, melynek eredete – hasonlóan a szerző további billentyűs versenyműveivel – a legkülönbözőbb hangszerekkel és műfajokkal kapcsolódik össze. A Bach-kutatók sokáig egyetértettek abban, hogy a darab eredetije egy hegedűverseny lehetett, ma azonban már ugyanilyen valószínűnek tartják, hogy orgonára komponálhatta a zeneszerző az első változatot. Annyi bizonyos, hogy az 1720-as évek második felében a mai ismert concerto első két tétele a 146. kantátában, míg utolsó tétele a 188. kantátában már felbukkant.

A d-moll csembalóverseny első fennmaradt kézírata Carl Philipp Emanuel Bachhoz kötődik, és négy évvel korábbra datálható, mint Johann Sebastian Bach 1738-as, saját kézzel írt autográfja. A csembaló szólóhangszerként való szerepeltetése rendkívül új erővel hatott Bach idejében – így volt ez 5. brandenburgi versenyében éppen úgy, mint billentyűs koncertóiban. Az 1730-as években a darab feltehetőleg a lipcsei Collegium Musicum kávéházi koncertjein szólalhatott meg közönség előtt, majd a 19. századtól a hangversenytermekben is otthonra talált. Játsszotta a művet Fanny és Felix Mendelssohn, Brahms pedig az utolsó tételéhez kadenciát is komponált.

SCHUBERT A-dúr („Pisztráng”) zongoraötös, D. 667

A felső-ausztriai Steyr város főterén áll egy ház, amely az elbeszélések szerint kitüntetett szerepet játszott Schubert „Pisztráng” zongoraötösének születésében. A ház a 19. század elején egy, a bányáiparban vezetőpozíciót betöltő zenekedvelő, Sylvester Paumgartner otthona volt, akinél Schubert több nyáron is vendégeskedett barátja, Johann Michael Vogl társaságában. Paumgartner nemcsak figyelemre méltó kotta- és hangszergyűjteményéről volt híres, de amatőr csellista is volt, aki mindemellett örömmel rendezett zenei esteket szalonjában. Schuberttel és Vogllel való 1819-es találkozásakor épp rendkívüli módon lelkesedett Johann Nepomuk Hummel egy kvintettjéért (op. 74-es d-moll szeptettjének átíratáért), mely hegedűre, brácsára, csellóra, nagybőgőre és zongorára született. Ez a lelkesedés inspirálhatta, hogy Schuberttől ugyanerre a hangszerösszeállításra rendeljen egy művet – Schubert pedig olyannyira eleget tett a felkérésnek, hogy a készülő darabba Paumgartner kedvenc dalát, *A pisztrángot* is beillesztette. A ma *Pisztrángötös*ként ismert darabban a dal a variációs negyedik tétel alapjaként kapott helyet, lehangsúlyosan sok színét megmutatva a különböző hangszeres változatokban. A dal egyes motívumai, villanásai ugyanakkor más tételekben is észlelhetők, és fontos magját adják a kvintett magával ragadó örömenéjének.

Szöveg: Belinszky Anna

EVGENI KOROLIOV KELLER QUARTET and Concerto Budapest

BEETHOVEN-MAHLER String Quartet No. 11 in F minor 'Serioso', Op. 95
(arrangement for chamber orchestra)

J. S. BACH Piano Concerto No. 1 in D minor, BWV 1052

- intermission -

SCHUBERT Piano Quintet in A major ('Trout quintet')

Evgeni Koroliov piano, **András Keller** violin, **Gábor Homoky** viola,
László Fenyő cello, **Vilmos Buza** double bass

Concerto Budapest

Conductor: **András Keller**

Evgeni Koroliov, Keller Quartet and Concerto Budapest back in concert together: a really serious offer for the audience. As is only right and fitting with a programme whose opening number features the word 'Serioso' in its title, and rightly so since the third movement with Scherzo form and function of Beethoven's *String Quartet in F minor* bears the author's note: *Allegro assai vivace ma serioso*. Following the composition by Gustav Mahler performed in string chamber orchestra arrangement, we can spend time in the company of masters and guaranteed masterpieces: Bach's *Piano Concerto No. 1 in D minor* and perhaps the best-known Schubert chamber work. The *Trout Quintet* is performed by the dazzling Russian guest artist and Keller Quartet, who regularly play with him in a most congenial atmosphere. The song title *Trout* dates from early 1817, and its theme serves as much more than a setting of Schubert's poem to music: two years later, wealthy provincial patron and amateur cellist Sylvester Paumgartner commissioned Schubert to recycle the melody in chamber music format. This is how the *Trout Quintet* came about, with the melody in the fourth movement familiar to all.

concerto
BUDAPEST

MAGYAR KINCSEK ÜNNEPE

2021. OKTÓBER 23. | ZENEAKADÉMIA

15 VENDÉGMŰVÉSZ
5 KONCERT
1 NAP

FESTIVÁL A MAGYAR ZENE TÁGASSÁGÁRÓL

Népi hangszerek | Operettek | Primások | Történelmi arcképek | Magyar concerto

Művészeti vezető: **Keller András**

Concerto BUDAPEST

concertobudapest.hu

